

OVERLEDEN IN HET GRAVENSTEEN

Huis van Arrest te Leiden

1812-1862

Inleiding

Het Gravensteen¹ werd al in de 13e eeuw beschreven als gevangenis van de Graven van Holland, waar verdachten werden opgesloten en gevonnenisten hun executies afwachtten; ook diende het gebouw als huisvesting voor personen die tot vrijheidsstraffen veroordeeld waren. In de loop van een paar eeuwen raakte de grafelijke gevangenis in verval, de gevangenen gingen naar Den Haag en in 1463 droeg Philips de Goede het gebouw aan de stad over; Leiden nam het herstel in de loop van de volgende eeuwen op zich. Het gebouw werd gerestaureerd en met een aantal bijgebouwen uitgebreid; de oude toren werd afgebroken en een zeskantige traptoren die tot een aantal verdiepingen toegang gaf werd toegevoegd; aan de noordzijde werd een galerij gebouwd, vanwaar eertijds de terechtstellingen door de rechters werden bijgewoond. Nog later werden er gedeelten als tuchthuis ingericht. De begrippen gevangenis en tuchthuis liepen eerst nog in elkaar over; nu kwam er een splitsing tussen misdadigers en tuchtelingen. De cipier kreeg een woning op het terrein en het hele complex werd in gebruik genomen als stadsgevangenis en diende al spoedig ook als gevangenis voor misdadigers uit geheel Rijnland. In 1886, toen er een nieuw Wetboek van Strafrecht verscheen, veranderden langzamerhand de inzichten over de strafrechtspleging en werden de gevangenen overgeplaatst naar modernere gebouwen in andere steden; daardoor ging de betekenis van dit strafinstituut voor Leiden verloren. Het gebouwencomplex heeft nog een tijdje gediend als militaire opslagplaats en in de mobilisatiejaren 1914-1918 als militaire provoost; na die jaren werd het een magazijn van een antiquariaat. In de vijftiger jaren werd het toen zeer verwaarloosde Gravensteen door het stadsbestuur wederom gerenoveerd en in gebruik gegeven aan de Rijksuniversiteit van Leiden, waar de juridische faculteit er thans haar studiecentrum heeft gevestigd.

Wie verbleven in de onderzochte periode van 1812 tot 1862 in deze stadsgevangenis? Allereerst zij die een misdaad of een overtreding hadden gepleegd en hun straf hier meestal ondergingen. Er werden echter ook burgers ondergebracht die géén misdaden hadden begaan: bedelaars, landlopers en zij die de openbare orde verstoorden. Families vroegen opname van verwanten waarmee zij problemen hadden, bijvoorbeeld als gevolg van alcoholisme, losbandigheid, verkwisting etc. Burgers werden gegijzeld als zij hun boetes niet betaalden, nalatige miliciens en deserteurs uit de kolonie der Maatschappij van Weldadigheid kwamen vaak ook daar terecht. Al deze mensen werden daar gedwongen te werken, mannen in het rasphuis en de vrouwen in het spinhuis; ook waren er die als gevangenen op doorreis waren naar andere bestemmingen, waar zij hun straf moesten uitzitten. De personen die kleine vergrijpen hadden begaan werden veroordeeld door de Rechtbank van 1e Aanleg (1811-1838), voor de zware overtredingen door het Hof van Assisen (1811-1838); ondanks veel onderzoek konden latere vonnissen niet worden gevonden.

Tijdens de opsluiting kwam het voor dat delinquenten, vóór zij hun vrijheid weer terug kregen, overleden. Wellicht door ziekten of epidemieën die niet alleen in de stad voorkwamen maar ook tot de gevangenis doordrongen. Voeding, verpleging en geneeskundige hulp werden in die jaren verstrekt door het, buiten de stad gelegen, Militaire Detentiehuis en ongetwijfeld zullen een aantal ernstige zieken naar het Cecilia Gasthuis zijn overgebracht. De overlijdensaangifte werd in de meeste gevallen door de cipier verricht bij de burgerlijke stand; werden de overledenen niet door hun familie opgeëist, dan werd het lichaam 's morgens vroeg door twee knechten van de gevangenis op de begraafplaats het Grote Bolwerk op de wallen van de stad buiten de Heerenpoort begraven.

Alle overledenen in het Gravensteen, waaronder ook medewerkers en hun inwonende familieleden zijn hieronder verzameld, waar de begraafplaats niet het Grote Bolwerk is, wordt deze apart vermeld.

Gecorrigeerde versie van de eerdere publicatie in Gens Nostra 1997, jaargang 52, nr. 9.

Leiden, 10 september 2013

Lida van den Heuvel

Overledenen in het Gravensteen 1812 - 1862

Leendert de Bezemer, geb. Dordrecht, overl. 11-3-1828, 25 jr. oud, ongehuwd.

Adrianus Blom, geb. Rietveld en de Bree, boerenknecht, overl. 9-7-1856, 31 jr. oud, ongehuwd, wonende te Hazerswoude, zn. van Gerrit Blom en Lena Blommenstein.

Veroordeeld wegens moord op de 18-jarige Maria Van Velsen tot de doodstraf door ophanging.² (de laatste voltrokken doodstraf te Leiden)

Denijs van de Blom, geb. Leiden, overl. 6-9-1853, 73 jr. oud, zn. van Wilhelmus van de Blom en Helena Hennik; man van Catharina (Geertrui) Bekooy.

Cornelis van den Bos, timmerman, overl. 30-4-1813, 30 jr. oud, wonende te Aarlanderveen. Gefusilleerd door de Fransen op de Vestwal bij de Hoogewoerdsport wegens misdaad tegen de Staat.^{3,4}

Pieter van der Bijl, geb. Woubrugge, daggelder, overl. 19-11-1813, 50 jr. oud, wonende te Hoogmade. Veroordeeld wegens diefstal van een ploegijzer, uitspraak 21-5-1813: 6 mnd. gevangenisstraf en het betalen van 32 fr.77 c. proceskosten.⁵

Jan van Diest, geb. Koudekerk, schipper, overl. Leiden 13-9-1822, 60 jr. oud, wonende te Alphen. Recidivist; veroordeeld wegens veediefstal in vereniging, uitspraak 10-4-1820: geseling, brandmerking en 10 jr. tuchthuisstraf.⁶

Natje Ditmars, geb. Middelburg, overl. 8-3-1812, 49 jr. oud.

Abraham Doeven, geb. Aalsmeer, overl. 4-5-1818, 22 jr. oud, ongehuwd, zn. van Barend Doeven en Aafje van Eyk.

Jacob Dool, geb. Leiden, spinner, overl. 11-1-1817, 59 jr. oud, wedr. van Maria Keereweer.

Frans Joseph Dopmeyer, geb. Delbruck (Pruisen), overl. 22-1-1845, begr. R.K., 42 jr. oud, wonende te Delbruck, zn. van Johannes Dopmeyer en Maria Dopmeyer.

Abraham van Duuren, schoenpoetser, overl. 30-4-1813, 34 jr. oud, wonende te Leiden. Gefusilleerd door de Fransen op de Vestwal bij de Hoogewoerdsport wegens misdaad tegen de Staat.^{3,4}

Johannes Ebbars, geb./overl. 19-6-1838, een onvoldragen kind van Johannes Ebbars en Maria Sophia Kramer; de vader is gevangenisbewaarder en woont met zijn gezin in het Gravensteen.

Abraham l'Ecluse, geb. Leiden, spinner, overl. 29-6-1813, 26 jr. oud, man van Neeltje de Kler. Veroordeeld wegens diefstal van kledingstukken, uitspraak 7-3-1812: 2 mnd. gevangenisstraf en het betalen van 15 fr. proceskosten.⁷

Machiel Frankhuysen, geb. Leiden, spinner, overl. 12-1-1818, 53 jr. oud, wonende te Alphen, zn. van Machiel Frankhuysen en Heinderijntje van Eigen; gescheiden van Yda van Maastricht. Veroordeeld wegens veediefstal, uitspraak 25-8-1815: te pronkstelling gedurende een half uur en 5 jaar tuchthuisstraf.⁸

Hendrin(k)a Galtema, geb. Leiden, winkelierster/naaister, overl. 3-9-1824, 63 jr. oud, dr. van Abe Galtema en Hendrina de Rijke; vrouw van Jan Geerlof. Veroordeeld wegens overtreding van de verbanning haar opgelegd in 1787 en in 1791 te Rotterdam, terzake van overspel, oplichting en ontucht, uitspraak 12-5-1795: 12 jr. tuchthuis, 12 jr. verbanning uit Holland; n.b. strafvermindering van 6 jr. en 4 mnd. Wederom veroordeeld op 7-5-1819 wegens oplichting tot een gevangenisstraf van 2 jr. en fl.25,- boete en het betalen van fl.12,75½ proceskosten; opnieuw veroordeeld op 6-7-1821 wegens gepleegde oplichting, tot 10 jr. gevangenisstraf, fl.25,- boete, een schadevergoeding van fl.581,95 en het betalen van fl.11,- proceskosten.⁹

Jan Burghart van Gent, geb. Leiden, overl. 31-8-1841, begr. Nieuwe Bolwerk, 58 jr. oud, zn. van Jacobus van

John Ginkins, alias Thomas Smit, geb. Cork in Ierland, matroos, overl. 22-8-1815, 30 jr. oud, ongehuwd, tijdelijk wonende te Amsterdam.

Veroordeeld wegens diefstal 's nachts met braak uit een bewoond huis van kostbaarheden en kleding, uitspraak 17-8-1814: geseling en 15 jr. tuchthuisstraf.¹⁰

Johannes Hendrik Groen, geb. Delft, kleermaker, overl. 21-11-1821, 22 jr. oud, ongehuwd, wonende te Delft, zn. van Johannes Hendrik Groen en Maria Soest.

Veroordeeld wegens diefstallen met braak in vereniging uit tuin-huizen en nogmaals dezelfde overtreding met behulp van valse sleutels, uitspraak 16-3-1818: geseling en 7 jr. tuchthuisstraf.¹¹

Machiel Gijze, geb. Rotterdam, zeeman, overl. 18-6-1819, 25 jr. oud, ongehuwd, wonende te Rotterdam.

Veroordeeld wegens diefstal met braak en overklimming, uitspraak 9-3-1818: geseling en 6 jr. tuchthuisstraf.¹²

Paulus Heerings, geb. Den Haag, arbeider, overl. 23-1-1839, 40 jr. oud, zn. van Jan Heerings en Jacoba Schenkel; man van Jannetje Parlevliet.

Veroordeeld wegens diefstal in dienstbetrekking, uitspraak 4-6-1818: 3 jr. tuchthuisstraf, woonde toen te Rijnsburg; wederom veroordeeld wegens diefstal van een vaatje boter, uitspraak 3-2-1832: 5 jr. gevangenisstraf en het betalen van fl.12,45 proceskosten; hij woonde toen te Noordwijk.¹³

Gerrit Hermans, geb. Bloemendaal, boerenarbeider, overl. 12-11-1820, 48 jr. oud, wonende te Rijnsburg, zn. van Hermanus Hermans, naam moeder onbekend; man van Trijntje Ravensbergen.

Beschuldigd van heling, uitspraak 4-6-1818: te pronkstelling gedurende een half uur en 5 jaar tuchthuisstraf.¹³

George Hersbach, geb. Monster, overl. 10-2-1823, 52 jr. oud, wonende te Leiden, zn. van Pieter Hersbach en Marijtje van Doorn; man van Jacoba Bronsgeest.

Recidivist; veroordeeld wegens diefstal van een vrouwenjak, uitspraak 15-3-1822: 5 jr. gevangenisstraf en het betalen van fl.11,34 proceskosten.¹⁵

Leendert Johannes van Hesselt, geb. Gouda, schoenmaker, overl. 15-4-1814, 40 jr. oud.

Hermanus Hulshof, geb. Vossenberg, overl. 17-4-1856, 29 jr. oud, wonende te Vossenberg, zn. van Hendrik Hulshof en Jannetje van de Velde.

Jan van der Hulst, geb. Noordwijk/Binnen, alias Jantje Krap, visloper/kruidenzoeker/arbeider, overl. 7-9-1831, 64 jr. oud, zn. van Pieter van der Hulst en Marijtje Zommers; man van Catharina Balkenender wonende te Noordwijk/Zee.

Veroordeeld wegens diefstal en stroperij, uitspraak 7-10-1814: 4 wkn. gevangenisstraf; veroordeeld wegens medeplichtigheid aan diefstal van aangespoelde goederen o.a. vaten wijn van het kofschip "jonkvr. Catharina", die op 13-12-1815 tussen Noordwijk en Katwijk is verongelukt, uitspraak 19-7-1816: 1 mnd. tuchthuisstraf en het betalen van fl.21,- 8 st. proceskosten; veroordeeld wegens medeplichtigheid aan veediefstal door heling, uitspraak 10-7-1821: vrijspraak; wederom veroordeeld wegens diefstal 's nachts in vereniging, uitspraak 20-11-1823: 1 jr. en 6 mnd. tuchthuisstraf.¹⁶

Johannes van Hulst, geb. Gorinchem, overl. 18-1-1847, 29 jr. oud, ongehuwd, wonende te Gorinchem, zn. van Jan van Hulst en Wilhelmina van der Maaren.

Willem Heijge, geb. Den Haag, metselaar, overl. 22-10-1827, 51 jr. oud, wedr. (naam vrouw onbekend), geen vaste woonplaats.

Veroordeeld wegens diefstal 's avonds van een jas, op een buitenplaats (Orangerie) te Leiderdorp, uitspraak 8-6-1827: 1 jr. gevangenisstraf en het betalen van fl.1,55 proceskosten.¹⁷

Catharina de Jong, geb. Leiden, naaister, overl. 6-1-1818, 49 jr. oud, ongehuwd.

Veroordeeld wegens misbruik van vertrouwen, uitspraak 25-7-1817: 2 jr. gevangenisstraf en het betalen van fl.10,15 proceskosten.¹⁸

Lena Jonkers, geb. Leiden, spinster, alias Lena de Kuyper, overl. 17-6-1818, 40 jr. oud, wed. van Frans Visser.

wegens bedrog en wederom waarzeggerij, veroordeeld tot 3 jr. verbanning uit Leiden en Rijnland; opnieuw in hechtenis genomen wegens diefstal van een halsdoek, uitspraak 31-1-1817, 18 mnd. gevangenisstraf en het betalen van fl.3,54 proceskosten.¹⁹

Machiel Joppe, geb. Brielle, arbeider, overl. 27-3-1822, 30 jr. oud, ongehuwd, wonende te Brielle, zn. van Dirk Joppe en Johanna Bitter.

Veroordeeld wegens diefstal 's nachts in vereniging uit een besloten tuin, uitspraak 25-11-1812: te pronkstelling gedurende 1 uur en 6 jr. tuchthuisstraf; wegens diefstal uit een woning met behulp van een valse sleutel, uitspraak 23-9-1818: geseling, brandmerking met een strop om de hals onder de galg en 10 jr. tuchthuisstraf; nogmaals veroordeeld wegens ontvluchting uit de gevangenis door middel van braak op 6-7-1820, uitspraak 1-9-1820: verhoging van de gevangenisstraf met 9 mnd. en het betalen van fl.7,56 proceskosten.²⁰

Dirk Klerk, geb. Oudshoorn, boer, overl. 14-6-1813, 40 jr. oud, wonende te Oudshoorn, zn. van Dirk Klerk en Aaltje Boot; man van Rachel van Vliet.

Veroordeeld door de Fransen wegens misdaad tegen de Staat, uitspraak 29-4-1813: 2 jr. tuchthuisstraf.^{4,21}

Cornelis de Klerk, geb. Dordrecht, schipper, varende van Dordrecht op Leiden, overl. 24-11-1812, 37 jr. oud, wonende te Dordrecht, reder van boot N 17.

Veroordeeld wegens verduistering en misbruik van vertrouwen, uitspraak 31-7-1812, 1 jr. gevangenisstraf en fl.25,- boete en het betalen van 40 Fr.23 c. proceskosten.²²

Heintje van der Kley, geb. Loosduinen, overl. 3-6-1812, 29 jr. oud, gehuwd, wonende te Voorburg, sinds 22-10-1810 gedetineerd.

Dirk Klinkenberg, geb. Noordwijk/Zee, overl. 11-9-1846, 16 jr. oud, wonende te Noordwijk/Zee, zn. van Jan Klinkenberg en Dirkje Kaptein.

Jan Gerrit Koster, geb. Osnabrück, daggelder, overl. 30-11-1812, 23 jr. oud.

Johannes de Koster (Coster), geb. Leiden, overl. 15-5-1847, 17 jr. oud, zn. van Jodocus de Koster en Maria van der Tuyn.

Cornelis Kruyk, huisknecht, wonende te Alphen, overl. 30-4-1813, 26 jr. oud.

Gefusilleerd door de Fransen op de Vestwal bij de Hoogewoerdsport wegens misdaad tegen de Staat.^{3,4}

Coenraad Ladan, geb. Leiden, schoenmaker, overl. 2-12-1813, 23 jr. oud, ongehuwd, zn. van Abraham Ladan en Willemina Warms. Veroordeeld wegens het plegen van diefstallen, uitspraak 27-8-1813: 6 mnd. gevangenisstraf en het betalen van 16 fr.41 c. proceskosten.²³

Frederik Leedeman, geb. Nieuw-Maarseveen, overl. 29-11-1833, 46 jr. oud, gedetineerd, zn. van Frederik Leedeman en Anna Maria Schröder; gescheiden van Johanna Vermeulen wonende te Den Haag.

Hendrik de Leeuw, geb. Haarlem, cipier, overl. 12-11-1844, zn. van Jan de Leeuw en Sophia van der Nederenne; man van Geertrui Koorengel, wedr. van Trijntje van Duijn.

Bernard van der Lelie, geb. Leiden, spinner, overl. 15-5-1813, 20 jr. oud, ongehuwd.

Veroordeeld wegens medeplichtigheid aan diefstallen, uitspraak 31-7-1812: 18 mnd. gevangenisstraf en het betalen van 44 Fr. 23 c. proceskosten.²⁴

Andries van der Linden, geb. Leiden, wever, overl. 1-4-1847, 61 jr. oud, zn. van Andries van der Linden en Jacomijntje van Oosten; man van Maria de Kler.

Geertrui Luiker, geb. Amsterdam, overl. 20-7-1856, 64 jr. oud, ongehuwd, woonplaats onbekend, dr. van Fredrik Luiker en Margaretha Janssen.

Catharina van Maassluis, geb. Leiden, spinster, overl. 22-4-1812, 23 jr. oud, ongehuwd, dr. Willem van Maassluis en Maria Taverne.

op 30-8-1808; wederom veroordeeld op 14-7-1809 wegens diefstal, heling en het verbergen van een banneling (Hendrik Broekhoff) met wie overspel is gepleegd; vonnis: te pronkstelling, 10 jr. verbanning uit het departement Maasland; op 7-5-1810 opnieuw veroordeeld wegens overtreding van de haar opgelegde verbanning; vonnis 3 jr. tuchthuis, daarna 10 jr. verbanning uit het departement Maasland.²⁵

Johanna Alida Manakker, geb. Leiden, overl. 5-4-1815, 10 weken oud, dr. van Catharina Manakker gedetineerd wegens meerdere diefstallen; bij de geboorte wordt dit kind aangegeven met de achternaam van Long; er wordt in 1816 nog een zoon geboren met de achternaam du Pon, de moeder is dan inmiddels ontslagen; Catharina Manakker overlijdt op 26-04-1816, 25 jr. oud.

Maria Marks, geb. Leiden, overl. 25-4-1819, 1 jr. oud, dr. van Jansje Marks, ongehuwd; de grootvader is agent van politie, wonende bij het Gravensteen

Arie Mom, geb. Dordrecht, opperman, overl. 16-8-1820, 27 jr. oud, ongehuwd, wonende te Rotterdam, zn. van Johannes Mom en Elisabeth Klinkman.

Veroordeeld wegens diefstal 's nachts in vereniging van een roeiboot en diefstallen 's nachts met braak uit woningen, uitspraak 18-3-1818: geseling en 7 jr. tuchthuisstraf.²⁶

Arie van der Mey, geb. Rijnsburg, spinner, overl. 24-8-1814, 26 jr. oud, ongehuwd.

Johannes Bernardus Nietsch, geb. Oberheim, overl. 13-9-1847, zn. van Jacob Nietsch en Francisca Moesbakken, wonende te Oberheim in Beieren; man van Sophia (Sara) Hofman.

Recidivist; veroordeeld wegens medeplichtigheid aan diefstal van een lap stof, uitspraak 08-9-1820: 2 jr. gevangenisstraf en het betalen van fl.6,60½ proceskosten.²⁷

Hendrik van Ooijen, geb. Den Haag, timmermansknecht, overl. 9-2-1814, 65 jr. oud, man van Elisabeth van der Leeuw.

Cornelis Oudshoorn, geb. Roelofarendsveen, daggelder, overl. 5-5-1817, 30 jr. oud, gedetineerd, wonende te Roelofarendsveen, zn. van Cornelis Oudshoorn en Cornelia Koster; man van Cornelia van Zanten.

Jacobus Pille, geb. Zierikzee, stoelenmatter, overl. 2-3-1821, 29 jr. oud, ongehuwd, wonende te Zierikzee, zn. van Jan Pille en Jacoba Schuins.

Veroordeeld wegens poging tot diefstal met braak en verbreking, uitspraak 25-2-1818: geseling, brandmerking met een strop om de hals onder de galg en 10 jr. tuchthuisstraf.²⁸

Simon Johannes Pletterich, geb. Meckelenburg, kantoorbediende, overl. 5-6-1817, begr. te Oegstgeest, 43 jr. oud, ongehuwd, broer van de cipier.

Pieter Plomp, geb. Leiden, timmermansknecht, overl. 14-1-1813, 30 jr. oud, zn. van Gerrit Plomp en Maria Merlijn; man van Catharina Johanna Taverne.

Veroordeeld voor ongehoorzaamheid jegens het openbaar gezag, uitspraak 5-10-1809: 3 dg. hechtenis, water en brood.²⁹

Jan Simon Pugner, geb. Auferloden, arbeider, overl. 20-1-1812, 26 jr. oud.

Frans Ribot, geb. Leiden, schoenmaker/touwslager, overl. 30-4-1813, 42 jr. oud.

Veroordeeld wegens geweldpleging op 23-2-1810, vonnis 3 dg. tuchthuis, op water en brood, subs. fl.15,- boete en veroordeling tot het betalen van de helft der door hem toegebrachte schade aan Nicolaas van der Walle; veroordeeld wegens mishandeling, uitspraak 15-11-1811: 3 mnd. gevangenisstraf en het betalen van 10 Fr.35 c. proceskosten; later weer veroordeeld wegens medeplichtigheid aan diefstal en heling, uitspraak 17-4-1812: 4 jr. gevangenisstraf en het betalen van 22 fr.22 c. proceskosten. Gefusilleerd op de Vestwal bij de Hogewoerdsport door de Fransen wegens misdad tegen de Staat.^{3,4,30}

Teunis Roos, geb. in Noorwegen, stuurman, overl. 4-10-1817, 44 jr. oud, gedetineerd, wonende te Amsterdam.

Sier (Zier) Rozendaal, geb. Scheveningen, overl. 10-11-1822, 26 jr. oud, ongehuwd, wonende te

Veroordeeld wegens diefstal met braak, verbreking, over- en inklimming, uitspraak 29-2-1816: te pronkstelling gedurende een half uur en 2 jr. tuchthuisstraf; veroordeeld wegens diefstal met verbreking, uitspraak 4-9-1818: geseling, brandmerking met een strop om de hals onder de galg en 12 jr. tuchthuisstraf; ontvluchting uit de gevangenis door middel van braak, uitspraak 21-12-1821: verlenging van de gevangenisstraf met 6 mnd. en het betalen van fl.1,89 proceskosten.³¹

Aagje Rijnsburg, geb. Woubrugge, overl. 8-5-1818, 49 jr. oud, daggeldster, wed. van Pieter Nieuwenhuizen.

Pierre Samson, geb. Uithoorn, daggelder, overl. 10-3-1813, 65 jr. oud.

Hendrik Johannes Sanders, geb. Den Haag, lijfknecht, overl. 23-6-1829, 30 jr. oud, ongehuwd, wonende te Den Haag.

Veroordeeld wegens diefstal in dienstbetrekking, uitspraak 12-11-1822: geseling en 6 jr. tuchthuisstraf; wederom veroordeeld wegens diefstal van enige juwelen en oplichting, uitspraak: 19-9-1828: 8 jr. gevangenisstraf en het betalen van fl.13,38 proceskosten.³²

Jan Matthijs Schaaff, geb. Nassau Dillenburg, overl. 10-11-1815, begr. te Leiderdorp, 68 jr. oud, wedr. van Anna Maria Elisabeth Catharina van Serrum; vader van de cipier.

Cornelis van de Schalk, geb. Noordwijk, overl. 17-4-1815, 25 jr. oud, wonende te Noordwijk, zn. van Jacobus van de Schalk (gedetineerd te Gouda), naam moeder onbekend.

Dirk Schouten, geb. Alphen, overl. 27-1-1821, 54 jr. oud, wonende te Aarlanderveen op de Aardijk, zn. van Maarten Schouten en Aaltje Dirkse; wedr. van Antje Smit.

Veroordeeld wegens diefstal 's nachts bij een woning, uitspraak 28-8-1815: 2 jr. tuchthuisstraf; wordt op 8-9-1820 veroordeeld wegens landloperij en verdenking van diefstal van een kruiwagen, tot 1 jr. gevangenisstraf en het betalen van fl.7,67 proceskosten.³³

Johanna Cornelia Schouten, geb. Dinsper/Anholt bij Arnhem, spinster, overl. 22-2-1813, 52 jr. oud, weduwe, (naam man onbekend), wonende te Amsterdam.

Veroordeeld wegens medeplichtigheid aan diefstal en overtreding van de haar opgelegde verbanning, uitspraak 2-10-1812, 1 jr. gevangenisstraf en het alsnog voldoen aan haar verbanning en daarna nog 2 jr. onder toezichtstelling.³⁴

Anna Maria Elisabeth Serrem, geb. Doesburg, hoofdbewaakster, overl. 7-5-1813, begr. te Leiderdorp, 62 jr. oud, vrouw van Jan Matthijs Schaaff, wonende te Leiden; moeder van de cipier.

Lion Simonet, geb. Rotterdam, kies-en tandmeester, overl. 15-12-1814, 26 jr. oud, gehuwd, (naam vrouw onbekend), wonende te Rotterdam.

Veroordeeld wegens oplichting en van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, uitspraak 5-8-1814: 1 mnd. gevangenisstraf en fl.50,- boete en het betalen van fl.14,8.2. proceskosten.³⁵

Thomas Smit, zie onder John Ginkins.

Petrus Leonardus Smits, geb. Bree bij Maastricht, overl. 12-11-1828, 38 jr. oud, ongehuwd.

Pieter van der Toorn, geb. Noord-Waddinxveen (Gouda), rietdekkersleerling, overl. 19-1-1820, 20 jr. oud, ongehuwd, wonende te Noord-Waddinxveen (Gouda).

Veroordeeld wegens diefstallen met braak en inklimming bij een woning, uitspraak 5-9-1815: 8 mnd. verbeterhuis; veroordeeld wegens diefstal 's nachts met overklimming, uitspraak 19-11-1816: 7 jr. en 6 mnd. verbeterhuis.³⁶

Gerrit Valkenier, geb. Vlaardingen, overl. 26-5-1822, 22 jr. oud, ongehuwd, wonende eerst te Vlaardingen, later te Rotterdam; zn. van Symen Valkenier en Kaatje van der Lee.

Veroordeeld wegens diefstal met braak en verbreking uit een woning, uitspraak 6-1-1814: 4 jr. tuchthuisstraf; veroordeeld wegens diefstal in vereniging met braak, inklimming en verbreking en nogmaals diefstallen in vereniging met braak en inklimming, uitspraak 10-09-1818: geseling, brandmerking met een strop om de hals onder de galg en 15 jr. tuchthuisstraf.³⁷

Leendert Vergeer, geb. Oudewater, sjouwer, overl. 8-1-1847, 60 jr. oud, wonende te Gouda, zn. van Cornelis Vergeer en Maria van Eyk, gehuwd, (naam vrouw onbekend).

Pieter Vermeulen, geb. Oudkarspel, daggelder, overl. 22-5-1815, 20 jr. oud, ongehuwd, wonende te Den Bommel.

Veroordeeld wegens diefstal met braak en inklimming, van kledingstukken, uitspraak 8-6-1814: te pronkstelling gedurende 1 uur en 7 jr. tuchthuisstraf.³⁸

Willem Thomasse Versteeg, geb. Zoetermeer, overl. 19-11-1824, 28 jr. oud, ongehuwd, zonder vaste woonplaats, zn. van Floor Versteeg en Johanna Bergakker.

Veroordeeld wegens diefstal en oplichting, uitspraak 12-1-1821 8 jr. gevangenisstraf en het betalen van fl.30,59 proceskosten; wederom veroordeeld wegens poging tot ontvluchting en mishandeling, uitspraak 31-05-1822: de vorige straf van 8 jr. en met 1 jr. verlenging van de gevangenisstraf en het betalen van fl.2,36 proceskosten.³⁹

Nicolaas Verwey, geb. Brielle, spinner, overl. 12-7-1813, 38 jr. oud.

Petronella van Vliet, geb. Bodegraven, daggeldster, overl. 12-5-1817, 42 jr. oud, wonende te Leiderdorp, dr. van Simon van Vliet en Catharina Veerman; vrouw van Gerrit van Soest, eveneens gedetineerd; hij is veroordeeld wegens diefstal 's nachts met braak uit een woning, uitspraak 4-6-1817: geseling en 8 jr. tuchthuisstraf.

Pieter de Vogel, geb. Nieuwkoop, timmerman, overl. 8-11-1813, 32 jr. oud.

Evert Vrugink, geb. Ruurlo, overl. 14-12-1827, 27 jr. oud, ongehuwd.

Pieter van der Waal, geb. Charlois, daggelder, overl. 31-12-1815, 25 jr. oud, ongehuwd, wonende te Barendrecht.

Veroordeeld wegens diefstal in dienstbetrekking, uitspraak 7-6-1814: te pronkstelling gedurende een half uur en 5 jr. tuchthuisstraf.⁴⁰

Hendrik Walger, geb. 's Hertogenbosch, smid, overl. 4-12-1817, 46 jr. oud.

Lambertus Wallard (Wallaart), geb. Leiden, sjouwer, overl. 12-9-1822, 59 jr. oud, man van Maria van Duuren.

Veroordeeld wegens misbruik van vertrouwen, uitpraak 1-6-1821: 2 jr. gevangenisstraf, fl. 12,- boete en het betalen van fl. 2,59½ proceskosten.⁴¹

Andries de Wolf, geb. Den Haag, overl. 12-05-1814, 40 jr. oud, wonende te Leiden.

Veroordeeld wegens diefstal en mishandeling, uitspraak 8-4-1814: 1 jr. gevangenisstraf.⁴²

Clara Margaretha van Wijk, geb. Alkmaar, overl. 31-1-1848, bijna 64 jr. oud, dr. van Maarten van Wijk en Femmetje Wierse; verlaten vrouw van Willem Schipper.

Dirk van Wijk, geb. Nieuwkoop, spinner, overl. 5-3-1813, 59 jr. oud, ongehuwd.

Jan van Wijk, geb. Noord-Waddinxveen, kuiper, overl. 21-11-1814, 24 jr. oud, ongehuwd.

Arie Zwet, geb. Rotterdam/Maassluis, koopman in poppengoed, overl. 25-11-1833, 50 jr. oud, zonder vaste woonplaats.

Veroordeeld wegens diefstallen, uitspraak 24-11-1826: 10 jr. gevangenisstraf en het betalen van f1. 3,60 proceskosten.⁴³

N.A.: Algemeen Rijksarchief Den Haag

Noten:

1. Literatuur over het Gravensteen

Diederiks, H.A., D.J.Noordam en H.D.Tjalsma, *Armoede en Sociale Spanning*, hoofdstuk 7 door P.Spienburg; Hollandsche Studiën 17.

Erfgoed Leiden Gemeenteraadsverslagen 1812-1862.

Gemeentepolitie.

Groenesteeg, geschiedenis van een Leidse begraafplaats; red. I.W.J.Moerman en R.C.J.van Maanen; Leidse Historische Reeks 10.

Kleibrink, H. en R. Spruyt, *Hollandsche Erfenis 2*, pag.61 e.v.

Oerle, H. A. van, Leiden, *binnen en buiten de stadsvesten*.

Pot, G.P.M., *Arm Leiden, levensstandaard, bedeling en bedeeden, 1750-1854*.

Swierstra, N.J., Leidsch Jaarboekje 30 (1938), *Het tuchthuis*, pag.171-193.

2. *Moord en Doodslag 1560-1885*; tentoonstellingscatalogus van 13 Mei-10 juli 1977 van het Stedelijk Museum de Lakenhal, tekst Ingrid Moerman en Rudi Ekkart.

3. Apriloproer. Code Pénal, art.91.

4. Erfgoed Leiden. *Volk in Opstand, dagboek van een dorping*. Bibl.nr. 82499/183 Blok, P.J., *Geschiedenis ener Hollandsche stad*, dl.3, pag.94-97.

5. N.A. Rechtbank van 1e Aanleg, dl.2, fol.72.

6. " Hof van Assisen, dl.16, acte 1, 2e kw.

7. " Rechtbank van 1e Aanleg, dl.1, fol.64

8. " Hof van Assisen, dl.8, acte 5, 3e kw.

9. H.M.v.d.Heuvel, *De criminele vonnisboeken van Leiden 1533-1811*, Rijnland, tijdschrift voor sociale genealogie en streekgeschiedenis voor Leiden en omstreken 14-15 (1977-1978); reg.62, fol.29.

N.A. Rechtbank van 1e Aanleg, dl.5, fol.105, dl.6, fol.98vso.

10. " Hof van Assisen, dl.6, acte 4, 3e kw.

11. " " " " , dl.13, acte 26, 1e kw.

12. " " " " , dl.13, acte 19, 1e kw.

13. " " " " , dl.13, acte 19, 2e kw.

" Rechtbank van 1e Aanleg, dl.11, fol. 149vso.

14. " Hof van Assisen, dl.13, acte 19, 2e kw.

15. " Rechtbank van 1e Aanleg, dl.6 fol. 149vso.

16. " " " " , dl.2, fol.S-8, dl.3, fol. 122vso.

" Hof van Assisen, dl.18, acte 3, 3e kw., dl.22, acte 19, 4e kw.

17. " Rechtbank van 1e Aanleg, dl.8, fol.77.

18. " Rechtbank van 1e Aanleg, dl.4, fol.98.

19. H.M.v.d.Heuvel, *De criminele vonnisboeken 1533-1811* reg.66, fol.151, reg.68, fol.129

N.A. Rechtbank van 1e Aanleg, dl.4, fol.40.

20. " Hof van Assisen, dl.3, acte 6, 4e kw., dl.14, acte 25, 3e kw.

" Rechtbank van 1e Aanleg, dl.6. fol.50vso.

21. Apriloproer. Code Pénal, art.211.

22. N.A. Rechtbank van 1e Aanleg, dl.1, fol.102vso.

23. " " " " , dl.2, fol.101.

24. " " " " , dl.1, fol.100.

25. H.M.v.d.Heuvel, *De criminele vonnisboeken 1533-1811* reg.66, fol. 59, reg.67, fol. 115, reg.68, fol. 67

26. N.A. Hof van Assisen, dl.13,acte 28,1e kw., dl.13, acte 29,1e kw.

27. " Rechtbank van 1e Aanleg, dl.6, fol. 52vso.

28. " Hof van Assisen, dl.13, acte 6, 1e kw.

29. H.M.v.d.Heuvel, *De criminele vonnisboeken 1533-1811* reg.68, fol. 4vso

30. H.M.v.d.Heuvel, *De criminele vonnisboeken 1533-1811* reg.68, fol. 60vso; zie noten 3 en 4.

N.A. Rechtbank van 1e Aanleg, dl.1, fol.49, dl.1, fol. 70vso.

31. N.A. Hof van Assisen, dl.9, acte 8, 1e kw., dl.14, acte 9, 3e kw.

" Rechtbank van 1e Aanleg, dl.6, fol. 135vso.

32. " Hof van Assisen, dl.20,acte 4, 4e kw.

" Rechtbank van 1e Aanleg, dl.9, fol. 13vso.

33. " Hof van Assisen, dl.8,acte 8, 3e kw.

" Rechtbank van 1e Aanleg, dl.6, fol. 55.

34. " " " " , dl.1, fol. 113.

35. " " " " , dl.2, fol. 165 vso.

36. " Hof van Assisen, dl.8, acte 15, 3e kw., dl.10, acte 4, 4e kw.

37. " Hof van Assisen, dl.5/6, acte 15*, 4e kw., dl. 13, acte 12, 2e kw., dl.14, acte 14, 3e kw.

38. " Hof van Assisen, dl.6,acte 11, 2e kw.

39. " Rechtbank van 1e Aanleg, dl.6, fol.73vso, dl.7, fol.2.

41. " Rechtbank van 1e Aanleg, dl.6, fol.95vso.

42. " " " " , dl.2, fol. 143.

43. " " " " , dl.8, fol. 40vso.